C/2026/3930

1.9.2026.

PADOMES IETEIKUMS

(2026. gada 10. jūlijs),

par Ungārijas ekonomikas, sociālo, nodarbinātības, strukturālo un budžeta politiku

(C/2026/3930)

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 ([1]), un jo īpaši tās 3. panta 3. punktu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību ([2]), un jo īpaši tās 6. panta 1. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

tā kā:

(1) Regulā (ES) 2024/1263 ir precizēts, ka ekonomikas pārvaldības sistēmas mērķi ir veicināt stabilas un ilgtspējīgas publiskās finanses, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un noturību, izmantojot reformas un investīcijas, un novērst pārmērīgu valdības budžeta deficītu. Regulā noteikts, ka Padome un Komisija Eiropas pusgada kontekstā veic daudzpusēju uzraudzību saskaņā ar Līgumā par Eiropas Savienības darbību (LESD) izklāstītajiem mērķiem un prasībām. Eiropas pusgads jo īpaši ietver konkrētām valstīm adresētu ieteikumu formulēšanu un to īstenošanas uzraudzību.

(2) 2025. gada 25. novembrī Komisija uz Regulas (ES) Nr. 1176/2011 pamata pieņēma 2026. gada brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Ungārija bija minēta to dalībvalstu vidū, par kurām būs jāizstrādā padziļināts pārskats. Komisija pieņēma arī ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku, ieteikumu attiecībā uz Padomes ieteikumu par cilvēkkapitālu Eiropas Savienībā, kā arī priekšlikumu attiecībā uz 2026. gada vienoto nodarbinātības ziņojumu, kurā analizēta nodarbinātības pamatnostādņu un Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošana. Ieteikumu par eurozonas ekonomikas politiku ([3]) Padome pieņēma 2026. gada 21. aprīlī un vienoto nodarbinātības ziņojumu un ieteikumu par cilvēkkapitālu – 2026. gada 9. martā.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/1263 (2024. gada 29. aprīlis) par ekonomikas politikas efektīvu koordināciju un budžeta daudzpusēju uzraudzību un ar ko atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (OV L, 2024/1263, 30.4.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([3]) OV C, C/2026/2434, 28.4.2026., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/2434/oj.

(3) Komisija 2025. gada 29. janvārī publicēja Konkurētspējas kompasu – stratēģisku satvaru, kura mērķis ir nākamajos piecos gados palielināt Savienības globālo konkurētspēju. Tajā ir noteikts, ka trīs pārmaiņu imperatīvi, proti, inovācija, dekarbonizācija un konkurētspēja, kā arī drošība, ir būtiski ilgtspējīgas ekonomikas izaugsmes pīlāri. Kopš Konkurētspējas kompasa publicēšanas tas ir izmantots Eiropas pusgada darbā, proti, ar tā palīdzību ir nodrošināts, ka dalībvalstu ekonomikas politika atbilst ES stratēģiskajiem mērķiem un ka tiek izveidota vienota pieeja ekonomikas pārvaldībai, kas visā Savienībā veicina ilgtspējīgu izaugsmi, inovāciju un noturību.

(4) 2026. gadā Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada norise turpinās līdztekus Atveseļošanas un noturības mehānisma (ANM) noslēguma posma īstenošanai ([4]). Atveseļošanas un noturības plāniem (ANP) līdztekus kohēzijas politikas finansējumam ir bijusi būtiska nozīme, lai rezultatīvi sasniegtu Eiropas pusgada politikas prioritātes, jo šie plāni bija nepieciešami, lai efektīvi pievērstos visām problēmām, kas konstatētas iepriekšējos ciklos konkrētām valstīm adresētajos attiecīgajos ieteikumos, vai arī būtiskai to daļai, un Eiropas kohēzijas politikas finansētajās programmās bija jāņem vērā konkrētai valstij adresētie ieteikumi. Tuvojoties ANM darbības beigām, joprojām ir būtiski saglabāt un izmantot ANM ietvaros atbalstītās un īstenotās reformas un investīcijas, jo īpaši tās, kas palīdz risināt konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos konstatētās problēmas.

(5) 2026. gada 3. jūnijā Komisija publicēja 2026. gada ziņojumu par Ungāriju. Tajā tika izvērtēts, kā Ungārija īstenojusi 2025. gadā tai adresētos ieteikumus un kā tā īsteno ANP. Pamatojoties uz minēto izvērtējumu, ziņojumā par valsti tika identificētas visneatliekamākās problēmas, ar kurām saskaras Ungārija. Tajā bija arī novērtēts Ungārijas progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanā un Savienības pamatmērķrādītāju sasniegšanā nodarbinātības, prasmju un nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanas jomā, kā arī progress Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanā.

(6) Komisija saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 5. pantu izstrādāja padziļināto pārskatu par Ungāriju. Komisijas dienesti minētās regulas piemērošanas nolūkiem sagatavoja novērtējumu par Ungārijas makroekonomisko neaizsargātību, un tā galvenie konstatējumi tika publicēti 2026. gada 20. maijā ([5]). Komisija 2026. gada 3. jūnijā secināja, ka Ungārijā pastāv makroekonomiskā nelīdzsvarotība. Proti, joprojām pastāv neaizsargātība, kura saistīta ar konkurētspēju, valdības finansējuma vajadzībām un mājokļu cenām un kuru pastāvīgi palielinājusi īstenotā politika. Lai gan saimnieciskā darbība stagnē, inflācija un vienības darbaspēka izmaksu pieaugums ir vieni no augstākajiem ES. Tiek prognozēts, ka cenu un izmaksu spiediens mazināsies tikai pakāpeniski un vienlaikus saglabāsies daudz lielāks nekā eurozonā un ES. Valdības budžeta deficīts pēdējos gados ir bijis paaugstināts, un tiek prognozēts, ka 2027. gadā tas saglabāsies virs 5 % no IKP. Joprojām lielas ir valdības finansējuma vajadzības un parāda apkalpošanas izmaksas, lai gan valdības parāda attiecība pret IKP aizvien augstās inflācijas kontekstā ir palielinājusies tikai nedaudz, pateicoties augstajam nominālā IKP pieaugumam. Bankām aizvien ir lieli riska darījumi ar centrālo valdību, kas daļēji skaidrojams ar nodokļu stimuliem. Turpinājies ievērojams mājokļu cenu pieaugums un saglabājušies riski tiem tikt pārāk augstu novērtētiem. Tekošā konta maksājumu bilance joprojām uzrāda pārpalikumu, taču Ungārijas lielā atkarība no enerģijas importa padara to neaizsargātu pret augstākām un svārstīgākām enerģijas cenām. Īstenotā politika nav uzlabota un dažos aspektos ir palielinājusi neaizsargātību. Nemērķētas subsīdijas palielina cenu spiedienu un saasina fiskālās problēmas, vienlaikus plaši valdības subsidēti aizdevumi noslogo publiskās finanses un ierobežo monetārās politikas efektivitāti. Raugoties nākotnē, minētās īstenotās politikas efektīva uzlabošana mazinātu neaizsargātību.

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu (OV L 57, 18.2.2021., 17. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).

([5]) SWD(2026) 138 final.

(7) Padome 2025. gada 18. februārī pēc Komisijas novērtējuma un ieteikuma pieņēma ieteikumu, ar ko apstiprina Ungārijas valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu ([6]). Plāns aptver laikposmu 2025.–2028. gadam un atspoguļo fiskālo korekciju četru gadu garumā. Padome ieteica šādus neto izdevumu maksimālos pieauguma tempus: 4,3 % 2025. gadā, 4,0 % 2026. gadā, 3,9 % 2027. gadā un 3,7 % 2028. gadā, un tiem atbilstošie maksimālie kumulatīvie pieauguma tempi, kas aprēķināti attiecībā pret 2023. bāzes gadu, ir 9,1 % 2025. gadā, 13,5 % 2026. gadā, 17,9 % 2027. gadā un 22,2 % 2028. gadā. 2025.–2026. gadā šie maksimālie neto izdevumu pieauguma tempi sakrīt ar korektīvajiem pasākumiem, kurus Padome uz LESD 126. panta 7. punkta pamata ieteica 2025. gada 18. februārī, lai Ungārijā ([7]) novērstu pārmērīga budžeta deficīta situāciju. Pamatojoties uz Komisijas 2026. gada 3. jūnija ([8]) novērtējumu par efektīvu rīcību, pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūra attiecībā uz Ungāriju uz laiku tiek atlikta.

(8) Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un tā sekas ir eksistenciāls pārbaudījums Eiropas Savienībai. Komisija ir aicinājusi dalībvalstis koordinēti pieprasīt Stabilitātes un izaugsmes pakta valsts izņēmuma klauzulas iedarbināšanu, lai atbalstītu ES centienus panākt strauju un būtisku aizsardzības izdevumu palielinājumu ([9]), un Eiropadome 2025. gada 6. marta sanāksmē atzinīgi novērtēja šo priekšlikumu. Saņēmusi Ungārijas pieprasījumu, Padome 2025. gada 8. jūlijā pēc Komisijas ieteikuma pieņēma ieteikumu, kas ļauj Ungārijai novirzīties no ieteiktajiem neto izdevumu maksimālajiem pieauguma tempiem ([10]). 2025.–2028. gada periods, kad darbosies valsts izņēmuma klauzula, Ungārijai dod iespēju pārskatīt valdības izdevumu prioritātes vai palielināt valdības ieņēmumus, lai paliekošs aizsardzības izdevumu palielinājums vidējā termiņā neapdraudētu fiskālo stabilitāti.

(9) Šā ieteikuma pieņemšanas dienā Ungārija nebija iesniegusi 2026. gada progresa ziņojumu par neto izdevumu ieteikto maksimālo pieauguma tempu ievērošanu. Ungārija tāpat nav sniegusi ziņojumu par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūrā veikto rīcību, kurš pretējā gadījumā tiktu iekļauts gada progresa ziņojumā.

(10) Reālā IKP pieaugums 2025. gadā bija 0,5 %, un SPCI inflācija bija 4,4 %. Komisijas 2026. gada pavasara prognozē paredzēts, ka reālais IKP palielināsies par 1,8 % 2026. gadā un par 2,1 % 2027. gadā un SPCI inflācija prognozēta 3,2 % apmērā 2026. gadā un 3,1 % apmērā 2027. gadā.

(11) Saskaņā ar *Eurostat* sniegtajiem datiem ([11]) Ungārijas vispārējās valdības budžeta deficīts samazinājās no 5,1 % no IKP 2024. gadā līdz 4,7 % no IKP 2025. gadā. Deficīta samazinājums 2025. gadā galvenokārt atspoguļo mazākus procentu izdevumus un publisko investīciju samazinājumus. Pamatojoties uz politikas pasākumiem, kas bija zināmi prognozes termiņa datumā, Komisijas 2026. gada pavasara prognozē paredzēts, ka deficīts 2026. gadā būs 6,2 % no IKP un 2027. gadā – 5,8 % no IKP. 2026. gada pieaugums galvenokārt atspoguļo uz mājsaimniecībām mērķētus pasākumus, ieskaitot iedzīvotāju ienākuma nodokļa atbrīvojumu tālāku pakāpenisku ieviešanu mātēm, lielāku ģimenes nodokļa atvieglojumu, 14. mēneša pensiju, mājokļu pabalstus un piemaksas militārpersonām un tiesībaizsardzības iestāžu darbiniekiem, kā arī izdevumu pārsniegšanu.

([6]) Padomes Ieteikums (2025. gada 18. februāris), ar ko apstiprina Ungārijas valsts vidēja termiņa fiskāli strukturālo plānu (OV C, C/2025/1707, 18.3.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/1707/oj).

([7]) 2025. gada 18. februārī pieņemts Padomes Ieteikums par pārmērīga budžeta deficīta situācijas novēršanu Ungārijā. Visi dokumenti, kas saistīti ar pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru Ungārijā, ir pieejami šajā tīmekļa vietnē: https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-governance-framework/stability-and-growth-pact/corrective-arm-excessive-deficit-procedure/excessive-deficit-procedures-overview/Hungary_en.

([8]) Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Centrālajai bankai, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai, Reģionu komitejai un Eiropas Investīciju bankai "2026. gada Eiropas pusgads – pavasara pakete" (COM(2026) 200 final).

([9]) Komisijas paziņojums "Iespējas rašana palielināt aizsardzības izdevumus Stabilitātes un izaugsmes pakta ietvaros", Brisele, 19.3.2025., C(2025) 2000 final.

([10]) Padomes Ieteikums (2025. gada 8. jūlijs), ar ko Ungārijai ļauj novirzīties no neto izdevumu maksimālajiem pieauguma tempiem, kurus noteikusi Padome saskaņā ar Regulu (ES) 2024/1263 (Valsts izņēmuma klauzulas iedarbināšana) (OV C, C/2025/3968, 20.8.2025., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/3968/oj).

([11]) *Eurostat* euro rādītāji, 2026. gada 22. aprīlis.

(12) Pamatojoties uz Komisijas aplēsēm, fiskālā nostāja ([12]), kas ietver gan valsts, gan ES finansētos izdevumus, 2025. gadā bija ekspansīva, proti, 0,4 % no IKP. Tiek prognozēts, ka 2026. gadā tā būs ekspansīva, proti, 1,7 % no IKP, un 2027. gadā – kopumā neitrāla.

(13) Saskaņā ar *Eurostat* sniegtajiem datiem ([13]) Ungārijas vispārējās valdības parāds pieauga no 73,5 % no IKP 2024. gada beigās līdz 74,6 % no IKP 2025. gada beigās. Parāda attiecības pieaugums 2025. gadā galvenokārt norāda uz lielākiem procentu izdevumiem un mazāku nominālā IKP pieaugumu. Pamatojoties uz prognozes termiņa datumā zināmajiem politikas pasākumiem, Komisijas 2026. gada pavasara prognozē paredzēts, ka parāda attiecība pret IKP būs palielinājusies līdz 75,1 % 2026. gada beigās un vēl līdz 76,8 % 2027. gada beigās. 2026. un 2027. gada palielinājums galvenokārt atspoguļo paaugstinātos procentu izdevumus un primāro deficītu, ko mazina spēcīgs valūtas vērtības pieaugums 2026. gadā.

(14) Saskaņā ar *Eurostat* datiem ([14]) kopējie vispārējās valdības aizsardzības izdevumi Ungārijā 2025. gadā bija 1,8 % no IKP, kas atbilst pieaugumam par 0,8 procentpunktiem no IKP salīdzinājumā ar 2021. atsauces gadu. Saskaņā ar Komisijas 2026. gada pavasara prognozi tie 2026. gadā būs 2,1 % no IKP, kas atbilst pieaugumam par 1,1 procentpunktiem no IKP salīdzinājumā ar 2021. gadu ([15]).

(15) Savienība joprojām saskaras ar energoapgādes traucējumu un paaugstināta cenu svārstīguma risku, ko saasina ģeopolitiskā spriedze, kura ietekmē globālos naftas un gāzes tirgus. 2022.–2023. gada enerģētiskās krīzes laikā gūtā pieredze liecina, ka plaši pasākumi, kas nav mērķorientēti, rada lielas fiskālās izmaksas un ir sociāli un ekonomiski neefektīvi. Kopš kara sākuma Tuvajos Austrumos 2026. gada februārī, Ungārija ir pieņēmusi fiskālās politikas pasākumus, lai mazinātu augsto enerģijas cenu ietekmi uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem ([16]), proti, dīzeļdegvielai un benzīnam noteikts vispārējs akcīzes nodokļa samazinājums 19 HUF/l apmērā ar termiņu 2026. gada 1. maijā. Saskaņā ar Komisijas 2026. gada pavasara prognozi šā pasākuma fiskālās izmaksas 2026. gadā būs mazākas par 0,1 % no IKP ([17]). Komisija lēš, ka šim pasākumam, ja tas paliktu spēkā līdz 2026. gada beigām, fiskālās izmaksas 2026. gadā sasniegs 0,1 % no IKP.

(16) Pamatojoties uz Komisijas aprēķiniem, neto izdevumi Ungārijā pieauga par 8,1 % 2025. gadā un kopā par 11,2 % 2024. un 2025. gadā. Neto izdevumu pieaugums 2025. gadā ir lielāks par ieteikto maksimālo pieauguma tempu un atbilst novirzei 1,5 % apmērā no IKP gada griezumā. Aplūkojot 2024. un 2025. gadu kopā, tiek prognozēts, ka neto izdevumu kumulatīvais pieauguma temps arī būs lielāks par ieteikto maksimālo pieauguma tempu un kumulatīvā izteiksmē atbilst novirzei 0,8 % apmērā no IKP. Tomēr, ņemot vērā aizsardzības izdevumu pieaugumu, novirze ir valsts izņēmuma klauzulas elastības robežās.

([12]) Fiskālā nostāja tiek definēta kā vispārējās valdības pamata budžeta stāvokļa izmaiņas pret iepriekšējo gadu. Tās mērķis ir novērtēt ekonomikas stimulu, ko rada fiskālā politika – gan tā, kas attiecas uz valsts finansējumu, gan tā, kas attiecas uz finansējumu no ES budžeta. Fiskālā nostāja tiek mērīta kā starpība starp i) vidēja termiņa potenciālo izaugsmi un ii) primāro izdevumu izmaiņām, atskaitot diskrecionāros ieņēmumu pasākumus un ietverot izdevumus, ko finansē ar neatmaksājamu atbalstu (dotācijām) no Atveseļošanas un noturības mehānisma un citiem Savienības fondiem.

([13]) *Eurostat* euro rādītāji, 2026. gada 22. aprīlis.

([14]) *Eurostat*, valdības izdevumi pēc valdības funkciju klasifikācijas (*COFOG*).

([15]) NATO aizsardzības izdevumu definīcija atšķiras no valdības funkciju klasifikācijā (*COFOG*) lietotās aizsardzības izdevumu definīcijas. Turklāt atšķirības varētu izraisīt arī izdevumu, jo īpaši ar militāro ekipējumu saistītu izdevumu, ierakstīšanas laiks, tāpēc ka NATO pārskatos netiek ievēroti nacionālo kontu noteikumi par ierakstīšanas laiku.

([16]) Tas atspoguļo situāciju Komisijas 2026. gada pavasara prognozes termiņa datumā (2026. gada 4. maijs).

([17]) Jau pēc tam, kad bija pagājis Komisijas 2026. gada pavasara prognozes termiņa datums, pasākums tika pagarināts uz nenoteiktu laiku.

(17) Pamatojoties uz Komisijas aprēķiniem, tiek prognozēts, ka neto izdevumi Ungārijā 2026. gadā pieaugs par 9,7 % un 2024., 2025. un 2026. gada kumulatīvais pieaugums būs 22,0 %. Neto izdevumu prognozētais pieaugums 2026. gadā ir lielāks par ieteikto maksimālo pieauguma tempu un atbilst novirzei 2,3 % apmērā no IKP gada griezumā. Aplūkojot 2024., 2025. un 2026. gadu kopā, tiek prognozēts, ka neto izdevumu kumulatīvais pieauguma temps arī būs lielāks par ieteikto maksimālo pieauguma tempu un kumulatīvā izteiksmē atbilst novirzei 3,0 % apmērā no IKP. Ņemot vērā valsts izņēmuma klauzulas nodrošināto elastību lielākiem aizsardzības izdevumiem un aplūkojot 2024., 2025. un 2026. gadu kopā, neto izdevumu kumulatīvā novirze ir 1,9 % apmērā no IKP.

(18) Daži prakses aspekti kropļo finanšu un mazumtirdzniecības tirgus darbību, un tas var arī ierobežot monetārās politikas efektivitāti. Lai gan 2024. gadā tika pakāpeniski atcelti banku noguldījumu un korporatīvo aizdevumu likmju griesti, valdība saglabāja mājokļa hipotekāro kredītu procentu likmi 2021. gada oktobra līmenī. Lai veicinātu iekšzemes pieprasījumu, plaši tiek izmantoti mērķēti subsidēti aizdevumi mājsaimniecībām un uzņēmumiem. Subsidēto aizdevumu īpatsvars joprojām ir augsts salīdzinājumā ar līmeni pirms Covid-19, un tas izraisa neoptimālu kapitāla sadalījumu, finansējot projektus ar zemu atdevi un ierobežotu produktivitātes pieaugumu. 2025. gadā valdība ierobežoja mazumtirdzniecības iepirkuma cenas un plaša pārtikas produktu klāsta un īslaicīga patēriņa rūpniecības preču pārdošanas cenas starpību. Turklāt 2026. gada martā tika noteikti degvielas cenu griesti.

(19) Valsts fiskālā sistēma tikai ierobežoti stimulē fiskālo stabilitāti. Sakarā ar "apdraudējuma stāvokli", kas bija spēkā no 2020. gada līdz 2026. gada 14, maijam, tika atcelta prasība publicēt daudzgadu budžeta plānu, kas ierobežoja fiskālās sistēmas spēju garantēt vidēja termiņa ievirzi un pārskatatbildību. Prakse pieņemt budžetu agri un to bieži pārskatīt mazina mērķrādītāju ticamību. Valsts parāda noteikums, kas noteic, ka valdībai jānodrošina, ka valsts parāda attiecība pret IKP katru gadu tiek samazināta, netika ievērots 2024. vai 2025. gadā, un labvēlīgos apstākļos šim noteikumam ir tendence uzrādīt prociklisku ietekmi, kas saasina nelīdzsvarotību. Ungārijas Fiskālās padomes pilnvaras un operatīvās spējas joprojām ir ierobežotas. Pie tam valdības izveidotās jaunās publisko fondu pārvaldības struktūras, piemēram, sabiedrības interešu trasti, vājina budžeta pārraudzību, jo šķiet, ka tās darbojas bez efektīviem kontroles mehānismiem. Lai gan Ungārija 2023.–2024. gadā veica izdevumu pārskatīšanu, rezultāti netika publicēti vai ņemti vērā budžeta plānošanā.

(20) Paredzams, ka sabiedrības novecošanas dēļ Ungārijā 2025.–2070. gadā būs viens no lielākajiem pensiju izdevumu kāpumiem Eiropas Savienībā (4,1 procentpunkts). Paredzams, ka tas mazinās publisko finanšu ilgtermiņa stabilitāti. No Komisijas veiktās parāda atmaksājamības analīzes izriet, ka Ungārijas fiskālās stabilitātes riski kopumā ir augsti gan vidējā termiņā, gan ilgtermiņā. Turklāt nevienlīdzību starp pensionāriem ir palielinājusi pensiju adekvātuma pakāpeniskā samazināšanās zemu atalgotiem darba ņēmējiem un pieaugoši pensiju izdevumi personām ar augstiem ienākumiem. Bez tam ir ieviests 14. mēneša pensijas pabalsts, kas, paredzams, paaugstinās vidējo pensiju līmeni, bet, nebūdams mērķorientēts, vēl vairāk padziļinās nevienlīdzību un palielinās prognozēto izdevumu spiedienu, kas negatīvi ietekmē ilgtermiņa fiskālo stabilitāti.

(21) Joprojām ir būtiski sistemātiski, jēgpilni un savlaicīgi iesaistīt vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālos partnerus, pilsonisko sabiedrību un citas attiecīgās ieinteresētās personas, lai nodrošinātu plašu līdzdalību sekmīgā Savienības finansēšanas instrumentu īstenošanā, kā arī Eiropas pusgada kontekstā.

(22) Ungārijā kohēzijas politikas programmu īstenošana, kas ietver atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF), Taisnīgas pārkārtošanās fonda (TPF), Eiropas Sociālā fonda Plus (ESF+) un Kohēzijas fonda (KF), ir zem ES vidējā līmeņa gan projektu atlases, gan maksājumu ziņā. Ir svarīgi pastiprināt un paātrināt centienus nodrošināt šo investīciju ātru īstenošanu, vienlaikus maksimāli palielinot to ietekmi uz vietas. Ungārija jau veic pasākumus saskaņā ar kohēzijas politikas programmām, lai veicinātu konkurētspēju un izaugsmi. Tomēr Ungārija joprojām saskaras ar problēmām, arī tām, kas saistītas ar pārvaldības un kontroles sistēmas nepilnībām, pārāk komplicētām un ierobežojošām publiskā iepirkuma procedūrām un ar to, ka tiek maz izmantotas ar izmaksām nesaistītas finansēšanas shēmas Eiropas Reģionālās attīstības fondā. Problemātiski ir arī tas, ka vairākās programmās netiek prognozējami plānoti un koordinēti uzaicinājumi un gatavie projektu plānojumi, ka ir vāji teritoriālās sadarbības un partnerības mehānismi, ka ir nepietiekamas vietējā un reģionālā līmeņa profesionālās un finansiālās spējas, ierobežota izvērtējumu izmantošana un tādi nevajadzīgi administratīvie un juridiskie pasākumi kā noteikumi, kas reglamentē publiskās investīcijas (2023. gada Likums LXIX), vai valsts ekonomikai ļoti svarīgu investīciju sistēma. Ungārijai ir arī iespējas panākt galveno ESF+ atbalstīto publiskās politikas projektu ilgtspēju, arī politikas integrēšanas ceļā. Tajā pašā laikā Ungārijai ir jāpaātrina TPF īstenošana, jo līdzekļi ir jāizmaksā līdz 2026. gada beigām. Ir būtiski nodrošināt, ka ātri un efektīvi tiek īstenotas jaunās investīcijas, ko Ungārija ir identificējusi kohēzijas politikas fondu vidusposma pārskatīšanā, jo īpaši tās, kas saistītas ar piecām Vidusposma pārskatīšanas regulā ([18]) noteiktajām prioritātēm.

(23) Ungārijas austrumu pierobežas reģioni saskaras ar papildu problēmām, kas kavē to ekonomiskās un sociālās attīstības izredzes, jo pašreizējās strukturālās problēmas saasinās. Krievijas agresijas kara pret Ukrainu ietekme palielina spiedienu uz drošību, traucē saimniecisko pārrobežu darbību un samazina investīciju pievilcīgumu.

(24) Ungārijai ir vairāki uzdevumi, kas saistīti ar uzņēmējdarbības vidi, tiesību aktu kvalitāti, publisko iepirkumu, korupcijas apkarošanas regulējumu, piekļuvi finansējumam, inovāciju, nodokļiem, atkarību no Krievijas fosilā kurināmā, fosilā kurināmā subsīdijām, elektroenerģijas tīkla līdzsvarošanu, ūdens resursu apsaimniekošanu, aprites ekonomiku, transportu, izglītību, prasmju līmeni un neizdevīgā stāvoklī esošu grupu integrāciju darba tirgū, sociālo palīdzību, sociālo dialogu, veselības aprūpi un mājokļiem.

(25) Vāji attīstītā uzņēmējdarbības vide ir nopietns šķērslis produktivitātes pieaugumam. Pēc konkurētspējas rādītājiem Ungārija 2025. gadā bija viena no valstīm ar sliktākajiem rādītājiem ES. Uzņēmējdarbības dinamika ir gausa, jo stingri noteikumi kavē uzņēmumu veidošanu. Daudzās subsīdiju shēmas notur tirgū mazāk produktīvus uzņēmumus. Produktu tirgus regulējums ir viens no stingrākajiem ESAO ES dalībvalstu vidū, jo īpaši apakškategorijās, kas attiecas uz valsts iesaistīšanās radītiem kropļojumiem. Nevienlīdzīga attieksme pret uzņēmumiem ierobežo konkurenci. Tirgus struktūra ir koncentrēta, un konkrētos tirgos konkurē tikai daži uzņēmumi. Vairākus pakalpojumus sniedz valstij piederoši vai privāti uzņēmumi, kas darbojas bez konkurences. Jo īpaši mazumtirdzniecības sektors darbojas nestabilā uzņēmējdarbības vidē. Mazumtirgotājus ietekmē arī administratīva iejaukšanās, piemēram, mazumtirdzniecības cenu griesti, pārdošanas uzcenojuma ierobežojumi, aizliegums pārdot pārtikas produktus 48 stundas pirms to derīguma termiņa beigām un obligāta cenu paziņošana tiešsaistē. Politikas pasākumi un augsti nodokļi mazina mazumtirgotāju konkurētspēju. Valsts piedalās darījumos un izstumj privātos dalībniekus, iegādājoties vai veicinot vairāku lielu uzņēmumu iegādi. Ir izmantoti dažādi valsts intervences pasākumi, lai piespiestu – galvenokārt ārvalstu – īpašniekus pārdot savus uzņēmumus, tādējādi veicinot valsts vai ar valdību saistītu valsts čempionu izveidi. Uzņēmumi ir spiesti darboties ar zaudējumiem, jo noteikts papildu kalnrūpniecības nodoklis, CO_2 kvotu nodoklis, uzcenojuma griesti mazumtirdzniecībā un būvmateriālu eksporta ierobežojumi. Minētie pasākumi neatbilst vienotā tirgus noteikumiem. Maksājumu kavējumi arvien biežāk rada problēmas uzņēmumiem. Pieaug maksājumu veikšanas laiks gan uzņēmumu darījumos ar uzņēmumiem, gan publiskajā sektorā, pārsniedzot ES vidējo rādītāju. Privātā kapitāla fondu pieaugošā klātbūtne rada jaunas problēmas. Šo uzņēmuma struktūru jo īpaši izmanto privātpersonas, kurām ir saikne ar valdību, jo tā nodrošina anonimitāti. Pēdējos gados ievērojami palielinājies privātā kapitāla fondu skaits un apjoms. Privātā kapitāla fondi arvien vairāk investē uzņēmumos, kas uzvar publiskos iepirkumus un saņem augstas vērtības koncesijas, un ir lielā mērā iesaistīti darījumdarbības darījumos ar valsti. Vāji attīstītā uzņēmējdarbības vide ir veicinājusi konkurētspējas vājināšanos un kavē investīcijas, un galu galā izraisa augstāku inflāciju un lēnu ekonomikas atveseļošanos, par ko liecina makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūras ietvaros veiktais padziļinātais pārskats par Ungāriju.

([18]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2025/1914 (2025. gada 18. septembris), ar ko groza Regulas (ES) 2021/1058 un (ES) 2021/1056 attiecībā uz īpašiem pasākumiem stratēģisku problēmu risināšanai vidusposma pārskatīšanas kontekstā.

(26) Uzņēmumi joprojām saskaras ar ļoti nepastāvīgu un neprognozējamu normatīvo vidi, ko raksturo bieži grozījumi, pārmērīga ārkārtas pasākumu izmantošana un ierobežots sagatavošanās laiks ekonomiski nozīmīgām regulatīvām izmaiņām. Ārkārtas režīmā noteikumi pastāvīgi tiek balstīti uz dekrētiem, tādējādi ierobežojot parlamentāro kontroli un vairojot izpildes nenoteiktību un paaugstinātu ar likumdošanas procesu saistītu risku uzņēmumiem. Ieinteresēto personu iesaiste un labāka likumdošanas procesa instrumentu piemērošana praksē joprojām ir ierobežota. Ieinteresēto personu iesaiste primāro tiesību aktu izstrādē laikposmā no 2021. līdz 2024. gadam bija viena no zemākajām Eiropas Savienībā. Nav prasības par konsultācijām noteikumu izstrādes agrīnajos posmos, un *ex post* novērtējums, lai gan tas ir juridiski noteikts pienākums, netiek veikts sistemātiski. Svarīgus likumprojektus joprojām iesniedz atsevišķi parlamenta deputāti, un tādējādi par tiem formāli nav jāveic parastās konsultācijas un ietekmes novērtējums. Nav neatkarīgas pārraudzības struktūras, kas atbildētu par likumdošanas procesa ietekmes analīzes kvalitātes nodrošināšanu vai plašām konsultācijām ar ieinteresētajām personām. Pat tad, ja konsultācijas notiek, ieinteresēto personu ieguldījums ne vienmēr panāk būtiskus pielāgojumus.

(27) Iepirkuma tirgus joprojām ir neaizsargāts pret praksi, kas ierobežo konkurenci, un korupcijas riskiem. Publiskā iepirkuma pārskatīšanas lēmumu skaits attiecībā uz uzaicinājumiem iesniegt piedāvājumus ir viens no lielākajiem ES. Uzņēmumu uztverē Publiskā iepirkuma arbitrāžas padome joprojām nav gana neatkarīga. Strukturālie faktori iepirkuma procedūrās vēl aizvien kavē efektīvu konkurenci, jo īpaši infrastruktūras, aizsardzības un centralizētā iepirkuma sektoros. Nemitīgas bažas raisa augsta tirgus koncentrācija, arī starp uzņēmumiem ar vienu un to pašu īpašumtiesību struktūru. Daudz lielāka iespēja iegūt publiskā iepirkuma līgumus (arī ES finansētos konkursos) ir uzņēmumiem, kas saistīti ar ekonomikas dalībniekiem, kuriem ir politiski sakari. Plašā pamatnolīgumu izmantošana var vēl vairāk ierobežot konkurenci, bloķējot konkrētus uzņēmumus un stiprinot tirgus koncentrāciju, pie tam otrā posma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā nav pietiekamas pārredzamības. Lai gan publiskā iepirkuma sistēmas pārredzamība kopumā ir laba, praksē joprojām ir bažas par konkrētu publiskā iepirkuma datu pārredzamības trūkumu un interešu konflikta noteikumu piemērošanu.

(27) Korupcija joprojām ir joma, kas rada nopietnas bažas, jo korupcijas apkarošanas sistēmā joprojām ir sistēmiski trūkumi. Valda priekšstats, ka korupcija ir plaši izplatīta, un tā arvien vairāk tiek uztverta kā šķērslis uzņēmumiem. Lai gan sperti daži soļi, lai novērstu korupciju vispār, vēl nav atrisināta augsta līmeņa korupcijas problēma un vēl uzlabojams korupcijas apkarošanas sistēmas regulējums. Aktīvu atklāšanas sistēma joprojām nedarbojas tā, kā paredzēts, interešu konflikta noteikumi joprojām ir sadrumstaloti, un šo noteikumu uzraudzība nav efektīva. Arī ierobežojumi, kas pēc amata pilnvaru beigām piemērojami augsta līmeņa valdības amatpersonām, ir neadekvāti un tiek īstenoti neefektīvi. Publisko līdzekļu jaunu pārvaldības struktūru veidu, jo īpaši sabiedriskas nozīmes aktīvu pārvaldības fondu un privātā kapitāla fondu, pārņemšana nenotiek pārredzami un rada korupcijas risku. Tas iet roku rokā ar arvien lielākiem ierobežojumiem piekļūt publiskai informācijai un arvien lielāku mediju brīvības ierobežošanu, kas arī ierobežo neatkarīgu publisku pārraudzību un kontroli pār valdību un kopumā veicina korupcijas apkarošanas regulējuma efektivitātes vājināšanos.

(28) Kapitāla tirgi kā jaunuzņēmumu un ļoti inovatīvu mazo un vidējo uzņēmumu finansēšanas kanāli Ungārijā nav pietiekami attīstīti. Publiskā politika, jo īpaši izmantojot nodokļu sistēmu, novirza uzkrājumus uz valsts obligācijām un mājokļiem, nevis kapitāla tirgiem, kas finansētu ienesīgas investīcijas. Nesenie politikas pasākumi ir vēl vairāk kavējuši kapitāla tirgu attīstību, piemēram, beznodokļu ilgtermiņa obligācijas privātajiem investoriem, finanšu darījuma nodoklis par vērtspapīriem, liels maziem un vidējiem uzņēmumiem paredzētu subsīdijas shēmu skaits un nodokļu stimuli investīcijām mājokļos.

(29) Publiskie izdevumi pētniecībai un izstrādei, arī universitātēs, ir vieni no zemākajiem ES, un tas kavē zinātnisko izcilību. Pastāvīgā publiskās pētniecības jomas reorganizācija, kā arī neskaidrie pētniecības iestāžu novērtēšanas mehānismi pētniekiem rada nenoteiktus darba apstākļus. Zinātnes un uzņēmējdarbības saikne joprojām netiek pietiekami izmantota, un inovācijas darbības joprojām ir koncentrētas nelielā ārvalstu īpašumā esošā uzņēmumu grupā, ierobežojot plašākas iekšzemes inovācijas bāzes attīstību, jo īpaši attiecībā uz MVU. Tikai daži, galvenokārt lieli, uzņēmumi gūst labumu no dažādām subsīdijām, jo administratīvais slogs ir liels un inovācijas izdevumu attiecināmības noteikumi – ne vienmēr skaidri. Reģioniem ir grūti izveidot stratēģisku pētniecības, izstrādes un inovācijas sistēmu, lai efektīvi palielinātu reģionālo konkurētspēju atbilstoši reģiona konkrētām vajadzībām un konkurenciālām priekšrocībām.

(30) Daudzie atbrīvojumi no nodokļiem, nodokļu atvieglojumi un nozarei specifiski nodokļi sarežģī nodokļu sistēmu. Arvien plašāka nozaru nodokļu izmantošana nesamērīgi ietekmē lielākus, bieži vien ārvalstu īpašumā esošus uzņēmumus. Nozarei specifisku nodokļu ieņēmumi pārsniedza 2 % no IKP. Visvairāk skartie sektori ir banku sektors, enerģētika, mazumtirdzniecība, būvmateriāli, apdrošināšana un telesakari. Liels skaits mazo nodokļu palielina atbilstības nodrošināšanas izmaksas, jo īpaši mazākiem uzņēmumiem. Nodokļu slogs darbaspēkam ir samazināts, bet joprojām augsts zemu atalgotiem darba ņēmējiem. Ungārija paļaujas uz patēriņa nodokļiem, kas būtībā uzliek lielāku slogu zemu atalgotiem darba ņēmējiem.

(31) Ungārija joprojām bija ļoti atkarīga no Krievijas enerģijas avotiem, un dažādošanas pasākumiem bijuši niecīgi rezultāti. Naftas importa daļa no Krievijas 2025. gadā palielinājās līdz vairāk nekā 90 %, un Ungārija importēja Krievijas gāzes apjomus, kas ievērojami pārsniedza tās 4,5 mljrd. m^3 ilgtermiņa līgumu. Lai gan Ungārija veic pasākumus, lai nākotnē dažādotu kodoldegvielas piegādi, esošajiem reaktoriem vajadzīgās kodoldegvielas ziņā valsts vismaz līdz 2028. gadam būs atkarīga no Krievijas kodoldegvielas. Ungārijai arī ir svarīgi izstrādāt vispusīgu valsts plānu ar skaidriem termiņiem un regulatīviem pasākumiem, lai pilnībā izbeigtu atkarību no Krievijas kodoldegvielas. Enerģijas imports joprojām ir būtisks un padara ārējo bilanci neaizsargātu pret enerģijas cenu pieaugumu, kas ir makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūrā konstatēta problēma.

(32) Ungārijā ir ievērojamas fosilā kurināmā subsīdijas, taču to pakāpeniska atcelšana līdz 2030. gadam nav plānota. Proti, fosilā kurināmā subsīdijas, kas mērķtiecīgi nerisina enerģētisko nabadzību un nereaģē uz patiesām bažām par enerģētisko drošību, kavē elektrifikāciju un nav būtiskas rūpniecības konkurētspējai, varētu uzskatīt par prioritāti pakāpeniskai izbeigšanai. Ungārijā fosilā kurināmā subsīdijas, piemēram, komunālo pakalpojumu izmaksu samazināšanas programma, pievienotās vērtības nodokļa samazinājums centralizētajai siltumapgādei, izmantojot dabasgāzi, un akcīzes nodokļa atmaksa par dīzeļdegvielas izmantošanu lauksaimniecībā, ir ekonomiski neefektīvas, paildzina atkarību no fosilā kurināmā un nestimulē elektrifikāciju. Mērķus, kam kalpo minētās fosilā kurināmā subsīdijas, var sasniegt ar alternatīviem atbalsta veidiem, kuri nerada kaitīgas vidiskās eksternalitātes.

(33) Ungārija joprojām saskaras ar augstu cenu kāpumu maksimumslodzes stundās, jo nefosilā elastība ir nepietiekama un marginālajā elektroenerģijas ražošanā pastāv atkarība no fosilā kurināmā. Tāpēc ir izšķirīgi paātrināt atjaunīgo energoresursu, jo īpaši vēja enerģijas, izvēršanu. Tomēr tīklā, kas joprojām ir noslogots, nepieciešamas ievērojamas investīcijas, jo pieslēguma rindas arī palēnina atjaunīgo energoresursu izmantošanu. Ungārijai vēl ir jāpievienojas platformām *PICASSO* un *MARI*, tāpēc tā nespēj pilnībā integrēties iekšējā elektroenerģijas tirgū un izmantot pārrobežu balansēšanas mehānismus. Pieprasījumreakciju kavē mājsaimniecību ierobežotā piekļuve dinamiskai cenu noteikšanai, enerģijas cenu griesti mājsaimniecībām, viedo skaitītāju lēnā ieviešana un agregatoru un energokopienu marginālā loma. Piegādātāju savstarpējā konkurence ir vāja, sektorā ir noteikti apgrūtinoši noteikumi un nodokļi, kā arī maksa par pārvadi tīklā ir augsta, tāpēc elektroenerģijas cenas uzņēmumiem joprojām ievērojami pārsniedza ES vidējo rādītāju, tādējādi kavējot konkurētspēju.

(34) Ungārija saskaras ar būtiskiem klimata riskiem, tāpēc ir jārīkojas, lai uzlabotu klimatnoturību, atjauninot attiecīgo pielāgošanās stratēģiju un rīcības plānu, izveidojot uzraudzības un novērtēšanas sistēmu un pielāgošanās pasākumiem atvēlot pienācīgu finansējumu, ņemot vērā arī reģionu nevienmērīgo klimatisko neaizsargātību. Īpaši nopietns klimatiskais risks ir ūdens trūkums, par ko liecina sausums, ar ko tā saskārās pēdējos gados un kas lauksaimniecības nozarei radīja ievērojamus zaudējumus. Nepietiekama zaļā infrastruktūra apdraud Ungārijas vispārējo ūdensapgādes noturību, jo īpaši tās dabisko spēju aizturēt ūdeni. Turklāt ilgtspējīgas ūdens resursu apsaimniekošanas prakses sekmīgu īstenošanu kavē zaļo prasmju trūkums politikas un īstenošanas līmenī. Ūdens kvalitāte rada lielas bažas lauksaimniecības, rūpniecības un apdzīvotu vietu radītā piesārņojuma dēļ, un šo stāvokli sarežģī nepietiekami ieguldījumi ūdensapgādē.

(35) Nav virzības Ungārijas pārejā uz aprites ekonomiku, un tās resursu produktivitāte ir krietni zem ES vidējā rādītāja. Nepievēršot pietiekamu uzmanību atkalizmantošanai, remontam un reciklēšanai, atkritumu apglabāšana poligonos 2024. gadā veidoja 53 % no sadzīves atkritumiem, kas vairāk nekā divas reizes pārsniedz ES vidējo rādītāju (22 % 2023. gadā). Nepietiekama resursu piešķiršana, maza konkurence un nepietiekamas uzraudzības un apstrādes spējas atkritumu apsaimniekošanas sektorā ir izraisījušas salīdzinoši zemu reciklēšanas līmeni un pārmērīgu paļaušanos uz atkritumu apglabāšanu poligonos.

(36) Ungārijā vēl aizvien liels uzdevums ir transporta dekarbonizācija, jo sektors būtiski veicina augstos emisijas līmeņus un pastāvīgās gaisa kvalitātes problēmas. Transports ir otrais lielākais enerģijas galapatērētājs, kas patērē 26 % no valsts kopējā enerģijas patēriņa. Ungārija atpaliek dzelzceļa tīkla kvalitātes ziņā, ieskaitot klimatnoturību, un iekšzemes kravu dzelceļa pārvadājumu īpatsvars ir samazinājies, nevis palielinājies, apdraudot centienus panākt modālo pārvirzi no autotransporta. Autotransportā nav sasniegti obligātajai elektrouzlādes infrastruktūrai attiecībā uz vieglajiem automobiļiem un kravas automobiļiem izvirzītie 2030. gada mērķrādītāji un lielā mērā trūkst uzlādes infrastruktūras. Sabiedriskā transporta visaptveroša infrastruktūra netiek pietiekami finansēta un plānota, kas kavē mazāk attīstītu un perifēru apvidu attīstību un vienādi pieejamus kvalitatīvus sabiedriskā transporta pakalpojumus.

(37) Ņemot vērā cilvēkkapitāla izšķirošo nozīmi Savienības konkurētspējas un stratēģiskās autonomijas uzlabošanā, Padome 2026. gadā ieteica dalībvalstīm rīkoties, lai steidzami risinātu ar cilvēkkapitālu saistītās strukturālās problēmas prasmju, izglītības un mācību jomā, kuras kavē konkurētspēju. Ungārijai adresētie 2026. gada ieteikumi var palīdzēt īstenot Padomes ieteikumu par cilvēkkapitālu Savienībā.

(38) Lielas izglītības rezultātu atšķirības ierobežo Ungārijas konkurētspēju un inovācijas potenciālu. Sociālekonomiskā izcelsme joprojām ļauj droši prognozēt pamatprasmju apguvi, mācību priekšlaicīgu pārtraukšanu un iegūto izglītības līmeni, un te īpaši ir skarti mazkvalificētu vecāku bērni, romi un personas ar īpašām izglītības vajadzībām vai invaliditāti. Šo nevienlīdzību pastiprina izglītības segregācija, kura visvairāk skar romus, ar agrīnu izglītojamo diferencēšanu un vairāku veidu skolām. Pašreizējie pasākumi nav pietiekami, lai nodrošinātu neizdevīgā stāvoklī situācijā esošu grupu pilnīgu dalību kvalitatīvā vispārējā izglītībā. Profesionālās izglītības un apmācības programmās nepietiekams laiks tiek atvēlēts pamatprasmēm, kas ir būtiskas tālākizglītībai un spējai pielāgoties darba tirgus pārmaiņām. Tālākizglītību kavē arī caurlaidīgu profesionālās izglītības un apmācības iespēju trūkums. Ierobežotā skolu institucionālā autonomija kavē pedagoģisko inovāciju un resursu izmantošanas efektivitāti, un skolotāja profesijas pievilcība joprojām ir zema. Neraugoties uz neseno skolotāju algu pieaugumu, motivāciju palikt profesijā mazina lielā darba slodze un sistēmiska atbalsta trūkums jaunajiem skolotājiem. Par spīti ekonomiskajam pieprasījumam pēc darbaspēka ar augstāko izglītību, studentu atbalsta sistēma jauniešiem, jo īpaši tiem, kuri nāk no nelabvēlīgas vides, nepalīdz iegūt augstāko izglītību. Lai arī no budžeta līdzekļiem finansēto studiju vietu skaits pēdējā laikā ir palielinājies, šis pieaugums neatbilst augošajam augstākās izglītības iestādēs iesniegto pieteikumu skaitam. Uzņemšana zinātnes, tehnoloģiju, inženierzinātnes un matemātikas programmās joprojām ir zem ES vidējā rādītāja, ierobežojot Ungārijas inovācijas potenciālu galvenajās stratēģiskajās nozarēs.

(39) Nodarbinātības līmenis joprojām ir augsts, bet piekļuve darbvietām ir nevienmērīga. Cilvēki ar zemu izglītības līmeni, romi, personas ar invaliditāti un jaunieši saskaras ar grūtībām atrast un saglabāt stabilu darbu, kā arī ar ievērojamām reģionālām atšķirībām darba tirgus rezultātos. Neraugoties uz salīdzinoši zemo bezdarba līmeni, pieaug ilgtermiņa bezdarbs, un katrs trešais reģistrētais bezdarbnieks paliek bez darba 12 mēnešus vai ilgāk. Sadrumstalota iestāžu sistēma kavē ilgstoša bezdarba novēršanas pasākumu efektīvu koordināciju, ierobežojot attiecīgo atbalstu tiem, kam tas visvairāk nepieciešams. Neizdevīgā stāvoklī esošām grupām nav pieejami efektīvi pārkvalifikācijas un prasmju, ieskaitot pamatprasmes un digitālās prasmes, pilnveides pasākumi un vispusīgs mērķtiecīgs atbalsts psihiloģiskais, sociālais, veselības aprūpes un darba meklēšanas atbalsts. Valsts nodarbinātības dienestam (VND) trūkst darbinieku un spējas pastāvīgi nodrošināt kvalitatīvu apmācību un karjeras konsultācijas bezdarbniekiem, un pakalpojumi netiek regulāri uzraudzīti un novērtēti. Svarīgs aspekts ir ilgtspējīgs VND valsts finansējums, vienlaikus par prioritāti nosakot pasākumus, kas vērsti uz ilgtermiņa nodarbināmību. VND ir papildu potenciāls koordinēt dažādās struktūras, kas atbild par aktīvu darba tirgus politiku, prasmju prognozēšanu un apmācības izstrādi valsts un apgabalu līmenī.

(40) Sociālā dialoga efektivitāte un sociālo partneru iesaiste politikas veidošanā joprojām ir ierobežota, jo īpaši publiskajā sektorā. Pastāv tiesiskais regulējums privātā sektora trīspusējam forumam, kas ir iesaistīts minimālās darba algas noteikšanā, un galvenajos tematos tika izveidotas dažas darba grupas. Tomēr foruma darba metodes un rezultāti varētu būt pārredzamāki, lai tos varētu izmantot efektīvākai valdības, darba devēju un arodbiedrību sadarbībai. Koplīgumu aptvērums un arodbiedrību blīvums ir vieni no zemākajiem ES. Darba koplīguma slēgšanas sarunas ir aizliegtas veselības aprūpē un publiskajā pārvaldē, un tās tika kavētas sakarā ar dažu publiskā sektora darba ņēmēju statusa izmaiņām. Ir iespējams turpmāks spēju veidošanas atbalsts sociālajiem partneriem, kā arī Darba likuma reforma, lai uzlabotu sociālā dialoga efektivitāti, un pasākumi darba ņēmēju tiesību atbalstam publiskajā sektorā.

(41) Progress nabadzības un sociālās atstumtības mazināšanā ir bijis nevienmērīgs, palielinot nevienlīdzību visā valstī. Smagas materiālās un sociālās nenodrošinātības rādītājs ir uzlabojies, taču tas joprojām ir viens no augstākajiem ES. Īpaši neaizsargāti ir bērni, romi, personas ar invaliditāti un personas ar zemu izglītības līmeni. Vairāk nekā trīs ceturtdaļas mazizglītotu vecāku bērnu 2025. gadā bija uz nabadzības vai sociālās atstumtības riska sliekšņa. Pieaugošais nabadzības līmenis ir novedis pie tā, ka valsts bērnu aizsardzības dienestu redzeslokā nonāk vairāk bērnu, tajā pašā laikā audžuģimeņu skaits ir nepietiekams un rūk. Sociālie pārvedumi un nodokļu un pabalstu sistēma nav bijuši efektīvi nabadzības un ienākumu nevienlīdzības mazināšanā. Minimālā ienākuma pabalsta adekvātums ir viens no zemākajiem ES, un tas netiek periodiski koriģēts. Minimālā ienākuma un sociālo pabalstu indeksācija atbilstoši dzīves dārdzībai, kā arī mērķēti atbalsta pasākumi varētu palīdzēt cilvēkiem izkļūt no nabadzības. Bezdarbnieka pabalstiem noteiktais trīs mēnešu ierobežojums ierobežo prasmju attīstību vai atbilstoša un stabila darba atrašanu, palielinot nabadzības risku darba meklētāju vidū. Mazāk aizsargātajām grupām, jo īpaši lauku apvidos, – vismaz daļēji – finansiālu ierobežojumu un samazinātas pašvaldību fiskālās autonomijas dēļ ir sarežģīti piekļūt pamatpakalpojumiem un sociālajiem pakalpojumiem, piemēram, bērnu aprūpei, skolām, veselības aprūpei un sociālajiem un ilgtermiņa aprūpes pakalpojumiem. Romu segregācija pēc dzīvesvietas un izglītības joprojām ir augsta, un nesenie "vietējās identitātes aizsardzības" dekrēti rada turpmākas marginalizācijas risku. Pozitīva iniciatīva ir ES finansētā programma, kas paredzēta tām 300 pašvaldībām, kuras ir visnelabvēlīgākajā situācijā, taču ir jāpieliek lielākas pūles, lai ilgtspējīgi ieguldītu galvenajos būtiskajos (digitālās jomas, transporta, ūdens un enerģētikas) un sociālajos (veselības, izglītības un aprūpes) pakalpojumos, ieskaitot pakalpojumus, kas paredzēti bērniem.

(42) Paredzamais mūža ilgums ir viens no zemākajiem, turpretim novēršama un medicīniski novēršama mirstība Ungārijā ir viena no augstākajām ES. Pastāvīgs darbinieku trūkums, zemi veselības izdevumi, neefektīva resursu sadale un reģionālās atšķirības kavē vienādu piekļuvi veselības aprūpes pakalpojumiem. Veselības aprūpes profesijai, ieskaitot ārsta, medmāsas un citu veselības aprūpes darbinieku profesiju, jauniešu vidū ir zema pievilcība. Darbinieku pieņemšana un noturēšana darbā un ģeogrāfiskais sadalījums ir problēma. Profilakse un primārā aprūpe nav pietiekami attīstītas, un tām tiek piešķirts mazs publiskais finansējums, kas ietekmē iedzīvotāju veselību un produktivitāti. Vecāka gadagājuma cilvēku veselīga un neatkarīga dzīve, jo īpaši lauku apvidos, kļūst arvien sarežģītāka nepietiekami attīstītu mājas aprūpes un kopienā balstītas aprūpes pakalpojumu dēļ. Augsti personīgie izdevumi ierobežo mazāk aizsargāto grupu piekļuvi, vienlaikus darbinieku trūkums novirza aprūpes slogu uz veselības aprūpes sistēmām un ģimenēm, mazinot aprūpes kvalitāti un sieviešu līdzdalību darba tirgū.

(43) Lai iegādātos 100 kvadrātmetru lielu dzīvokli, Ungārijas mājsaimniecībām ir jāatlicina vairāk nekā 15 gadu ienākumi, kas ir viens no augstākajiem rādītājiem ES un gandrīz divreiz lielāks nekā ES vidējais rādītājs. Mājokļu cenu pieaugums bijis straujāks nekā citās ES valstīs, arī īres maksa strauji kāpusi, pārsniedzot algu pieaugumu pēdējos desmit gados. Pieaugošās mājokļu izmaksas rada lielāku spiedienu uz mājsaimniecību ienākumiem, jo īpaši mājsaimniecībām uz nabadzības riska vai sociālās atstumtības sliekšņa un īrniekiem. Ģimenes finansiālo grūtību dēļ vairāk bērnu nonāk pagaidu izmitināšanas vietās, un bezpajumtniecība ir palielinājusies. Tajā pašā laikā arvien samazinās jau tā ierobežotais pašvaldību sociālo mājokļu skaits, un nav grupām ar zemiem ienākumiem paredzētu mērķorientētu un ienākumu izvērtējumā balstītu mājokļa atbalsta pasākumu, ieskaitot īres maksu. Nav efektīvas pilsētu un lauku sociālās kohēzijas politikas, tāpēc joprojām nav atrisināta segregācija pēc dzīvesvietas. Makroekonomikas nelīdzsvarotības novēršanas procedūrā tika konstatēta problēma – dāsnas mājokļu subsīdijas, kas nav paredzētas konkrētiem mērķiem, un ierobežots mājokļu piedāvājums veicinājuši mājokļu cenu pieaugumu, tādējādi samazinot pieejamību cenas ziņā.

(44) Ņemot vērā Komisijas sagatavoto padziļināto pārskatu un tā secinājumus par nelīdzsvarotības pastāvēšanu, ieteikumi saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1176/2011 6. pantu ir atspoguļoti 1., 2., 3., 4. un 6. ieteikumā. Politika, kas minēta 1., 2., 3. un 4. ieteikumā, palīdzēs novērst neaizsargātību, kas saistīta ar publiskajām finansēm. Politika, kas minēta 3. un 4. ieteikumā, palīdzēs novērst neaizsargātību, kas saistīta ar izmaksu konkurētspēju un cenu spiedienu. Politika, kas minēta 6. ieteikumā, palīdzēs novērst neaizsargātību, kas saistīta ar mājokļiem,

AR ŠO IESAKA Ungārijai 2026. un 2027. gadā rīkoties šādi.

1. Veikt pasākumus neto izdevumu kontrolei, lai tie atbilstu korektīvajiem pasākumiem, ko Padome ieteica 2025. gada 18. februārī, ņemot vērā būtisko novirzi, ko Komisija prognozējusi 2026. gadam attiecībā pret ieteikto neto izdevumu maksimālo apjomu, vienlaikus izmantojot Padomes aktivizētajā valsts izņēmuma klauzulā paredzēto elastību. Palielināt kopējos aizsardzības un drošības izdevumus un gatavību, vienlaikus nodrošinot parāda ilgtspēju un izdevumu efektivitāti, kā arī pakāpeniski pielāgojot budžetu, lai uzturētu strukturāli lielākus aizsardzības izdevumus. Nodrošināt, ka pasākumi, kas veikti, lai mazinātu enerģijas cenu kāpuma ietekmi, ir pagaidu pasākumi, kas vērsti uz neaizsargātu mājsaimniecību aizsardzību vai energoietilpīgu uzņēmumu vajadzību risināšanu, saglabā stimulus taupīt enerģiju, un ka to fiskālās izmaksas ir saderīgas ar saistībām saskaņā ar ES fiskālo sistēmu. Lai nodrošinātu fiskālās un ārējās pozīcijas ilgtspēju, efektīvi koordinēt un skaidri norobežot makroekonomikas politiku. Lai mazinātu kropļojošu ietekmi un veicinātu raitu monetārās politikas transmisiju, pakāpeniski atcelt cenu un procentu likmju griestus. Stiprināt vidējā termiņa budžeta struktūru. Uzlabot pensiju sistēmas ilgtermiņa ilgtspēju, vienlaikus saglabājot adekvātumu.

2. Nodrošināt saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu īstenoto reformu un investīciju nepārtrauktību. Ievērojami paātrināt kohēzijas politikas programmu īstenošanas centienus, attiecīgā gadījumā balstoties uz pārdali stratēģiskajām prioritātēm un elastības iespējām, par kurām panākta vienošanās kohēzijas politikas satvara vidusposma pārskatīšanā. Risināt unikālās sociālekonomiskās, drošības un civilās sagatavotības problēmas, kas skar reģionus pie ES ārējās austrumu robežas, tostarp pievērsties vajadzībai investēt divējāda lietojuma infrastruktūrā.

3. Uzlabot tiesisko regulējumu un veicināt konkurenci produktu tirgos un pakalpojumos, jo īpaši mazumtirdzniecībā, saskaņā ar vienotā tirgus un tiesiskuma principiem. Uzlabot lēmumu pieņemšanas procesa kvalitāti un pārredzamību, arī efektīvi sadarbojoties ar ieinteresētajām personām un veicot regulārus ietekmes novērtējumus. Stiprināt korupcijas apkarošanas regulējumu, arī uzlabojot prokuratūras centienus un piekļuvi publiskai informācijai. Izskaust praksi, kas ierobežo konkurenci publiskajā iepirkumā. Stimulēt kapitāla tirgu attīstību, palielinot nodokļu un regulatīvos stimulus. Pilnveidot inovācijas regulējumu publiskajam sektoram un uzņēmumiem, publiskos pētniecības un izstrādes izdevumus padarot prognozējamākus un pašreizējos pasākumus labāk mērķēt uz MVU, arī ņemot vērā reģiona konkurenciālās priekšrocības un vajadzības. Veidot vienkāršāku un taisnīgāku nodokļu sistēmu, arī pakāpeniski atceļot kropļojošus nodokļus, kas uzlikti konkrētiem sektoriem.

4. Paātrināt enerģijas piegādes dažādošanu, lai tiktu pakāpeniski izbeigta atkarība no Krievijas avotiem, un spert konkrētus soļus, lai pakāpeniski atceltu fosilā kurināmā subsīdijas, jo īpaši tās, kuras saistītas ar akcīzes nodokļiem dīzeļdegvielai un kuras kavē dzīvojamo ēku sektora elektrifikāciju. Elektroenerģijas sektorā uzlabot elastību un konkurenci, stiprinot balansēšanas tirgu, pieprasījumreakciju un tīkla infrastruktūru, kā arī palielinot atjaunīgo energoresursu izmantošanu. Uzlabot klimata un ūdensapgādes noturību, arī izmantojot dabisko ūdens aizturi un novēršot zaļo prasmju trūkumu, un uzlabot apritīgumu, jo īpaši stiprinot atkritumu apstrādes jaudas. Veicināt tīru transportu, arī paātrinot investīcijas elektrifikācijā un cenas ziņā pieejamā sabiedriskajā transportā.

5. Uzlabot izglītības rezultātus un terciārās izglītības ieguvi un palielināt neizdevīgā stāvoklī esošu grupu līdzdalību kvalitatīvā vispārējā izglītībā, vēl vairojot skolotāja profesijas pievilcību.

6. Uzlabot piekļuvi efektīviem aktīva darba tirgus pasākumiem, jo īpaši sniedzot prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas neizdevīgākajā stāvoklī esošām grupām, un nodrošināt efektīvu sociālo dialogu. Uzlabot sociālās palīdzības un bezdarbnieka pabalstu atbilstību un nodrošināt, lai visiem būtu piekļuve kvalitatīviem vispārējiem pamatpakalpojumiem, jo īpaši nelabvēlīgākā situācijā esošās pašvaldībās. Uzlabot piekļuvi kvalitatīvai veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei, jo īpaši profilakses un primārās veselības aprūpes pakalpojumiem. Mājokļu sektorā orientēt atbalsta pasākumus uz mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem un palielināt mājokļu piedāvājumu, ieskaitot cenas ziņā pieejamu mājokļu un sociālo mājokļu piedāvājumu.

Briselē, 2026. gada 10. jūlijā

Padomes vārdā –

priekšsēdētājs

S. HARRIS